

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเหลื่อมล้ำทางสังคมในพื้นที่การท่องเที่ยวโดยชุมชน ประเทศไทย

อรรพพร กีก้างพลู¹กนกกานต์ แก้วนุช²พลพงศ์ สุขสว่าง³

(Received: January 17, 2020; Revised: June 22, 2020; Accepted: August 13, 2020)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเหลื่อมล้ำทางสังคม และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเหลื่อมล้ำทางสังคมของคนในพื้นที่ท่องเที่ยวชุมชนประเทศไทย โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มประชากรตัวอย่างจำนวน 400 ตัวอย่าง คือ ประชากรที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และไม่มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่ชุมชนที่มีการจัดการในรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนในแต่ละภูมิภาค รวมไปถึงผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวโดยชุมชน ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพรรณนา ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แปรผล และสถิติอ้างอิง การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple regression) พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเหลื่อมล้ำทางสังคมของคนในพื้นที่ท่องเที่ยวชุมชนประเทศไทย พิจารณารายปัจจัยโดยเรียงลำดับความสำคัญ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ และปัจจัยด้านเทคโนโลยีมีอิทธิพลต่อความเหลื่อมล้ำทางสังคมของคนในพื้นที่ท่องเที่ยวชุมชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจากภายนอกพื้นที่ไม่มีผลต่อความเหลื่อมล้ำทางสังคม ซึ่งจากผลการศึกษาเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับชุมชนที่ทำการท่องเที่ยวในลักษณะรูปแบบการท่องเที่ยวโดยชุมชน และภาครัฐสามารถนำผลการศึกษาไปใช้ในการบูรณาการกับการวางแผนในการแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำโดยการจัดการจากสาเหตุหลักที่สำคัญ หรือปัจจัยหลักที่มีอิทธิพลต่อความเหลื่อมล้ำในสังคม นอกจากนี้ผู้นำชุมชนในพื้นที่ชุมชนที่มีการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน สามารถปรับตัวและการทำงานร่วมกับภาคส่วนต่างๆ ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในการแก้ไขประเด็นความเหลื่อมล้ำทางสังคมกับการท่องเที่ยวโดยชุมชนประเทศไทย

คำสำคัญ: ความเหลื่อมล้ำทางสังคม การท่องเที่ยวโดยชุมชน เศรษฐกิจ เทคโนโลยี ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจากภายนอกพื้นที่ บทบาททางสังคม โครงสร้างทางสังคม

¹ นักศึกษาปริญญาเอก คณะการจัดการการท่องเที่ยว สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ อีเมล: akkhaporn.k@gmail.com

² รองศาสตราจารย์, ดร. คณะการจัดการการท่องเที่ยว สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ อีเมล: kkaewnuch@gmail.com

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์, ดร. วิทยาลัยการวิจัยและวิทยาการปัญญา มหาวิทยาลัยบูรพา อีเมล: psuksawang@gmail.com

Factors influencing the social inequality of community-based tourism, Thailand

Akkhaporn Kokkhangplu⁴

Kanokkarn Kaewnuch⁵

Poonpong Suksawang⁶

Abstract

The purpose of this research was to study social inequality and factors influencing the inequality in community-based tourism in Thailand. Data were collected from 400 participants who were divided into two groups; the first group was those who did not involve in community-based tourism, and the second group was those who were involved in community-based tourism business in the selected area. Data were analyzed using descriptive, means, standard deviation, and multiple regression. The results were that the main factors that affect social inequality in the community tourism area were economy and technology. Moreover, external actors did not have a significant effect on people in community-based tourism. The implications of this study can be used by the public sectors to alleviate social inequality and by the community leaders as the guidelines for managing tourism in their communities. The findings can be adapted and can work in collaboration with other sectors in the tourism industry to resolve the issues of social inequality in community-based tourism.

Keywords: Social inequality, Community-based tourism, Economic, Technological, External actors, Social role, Social structure

⁴ Student, Graduate School of Tourism Management, National Institute of Development Administration-NIDA, email: akkhaporn.k@gmail.com

⁵ Assoc., Ph.D., Graduate School of Tourism Management, National Institute of Development Administration-NIDA, email: kkaewnuch@gmail.com

⁶ Asst., Ph.D. College of Research Methodology and Cognitive Science Burapha University, email: psuksawang@gmail.com

บทนำ

ถึงแม้ประเทศไทยมีนโยบายการบริหารจัดการด้านการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมและมีการท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือที่ช่วยในการลดความเหลื่อมล้ำนั้น อย่างไรก็ตามปัจจุบันการท่องเที่ยวของประเทศไทยยังมีปัญหาหนึ่งที่ยังไม่ลงตัวและเห็นได้ชัดเจนมากที่สุด คือรายได้ส่วนใหญ่จากการทำการท่องเที่ยวยังคงตกไปไม่ถึงชุมชนท้องถิ่น คนยากจน ประชาชนในสังคมที่มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวยังไม่ได้รับส่วนแบ่งจากการท่องเที่ยวมากเท่าที่ควร แม้ว่าปัจจุบันกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาได้จัดทำแนวโน้มรายได้การท่องเที่ยวเพื่อไปสู่เป้าหมายรายได้ 3.1 ล้านล้านบาทในปี 2561 เมื่อเริ่มจากปี 2560 ที่ผ่านมามีรายได้รวม 2.76 ล้านล้านบาทมาจากนักท่องเที่ยวต่างชาติ 1.8 ล้านล้านบาท นักท่องเที่ยวไทยเที่ยวในประเทศ 9.5 แสนล้านบาท (Supasorn, 2018) จากการเติบโตทางตัวเลขเศรษฐกิจของการท่องเที่ยวไทยมีเพิ่มมากขึ้นนั้นสวนทางและสร้างความเหลื่อมล้ำกับชุมชนท้องถิ่นอย่างมหาศาล ซึ่งตัวเลขทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นหรือเงินที่เข้ามายังประเทศส่วนใหญ่เป็นผลประโยชน์จากการรายได้ผู้ประกอบการรายใหญ่ๆ หากมองไปยังชุมชนเห็นได้ว่าชุมชนการท่องเที่ยวในประเทศไทยยังมีคุณภาพชีวิตที่ค่อนข้างต่ำ การเข้าถึงโอกาสทางด้านต่าง ๆ ค่อนข้างยากกว่าการท่องเที่ยวในเมืองใหญ่

ในขณะที่ Kaosa-ard, Untong, Tianteerawit, Phetvaroon, and Khruafu (2013) อธิบายว่าการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน เป้าหมายสุดท้ายไม่ได้เป็นการพัฒนาเพื่อนักท่องเที่ยวอย่างเดียว แต่ต้องคำนึงถึงการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้แก่คนในท้องถิ่น แหล่งท่องเที่ยว โดยเฉพาะอย่างยิ่งการท่องเที่ยวของประเทศไทยนั้นมีสิ่งดึงดูดใจ มีทั้งด้านที่เป็นทุนวัฒนธรรมและทุนสังคม ซึ่งมีความแตกต่างกัน

จากการศึกษาโดยใช้แบบจำลองดุลยภาพทางเศรษฐกิจของ Wattanakuljarus (2012) พบว่าผู้ที่ได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวส่วนใหญ่รายได้จากการท่องเที่ยวกระจุกตัวอยู่ในภาคอื่นๆ และกลุ่มผู้มีรายได้สูงได้แก่ ที่พัก ร้านอาหาร หรือกิจกรรมการท่องเที่ยว การขยายตัวของท่องเที่ยวมักมีผลทำให้การกระจายรายได้ลดลง สิ่งที่สำคัญมาก คือการท่องเที่ยวก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำในสังคม เพราะผลกำไรส่วนใหญ่นั้นตกอยู่กับคนบางกลุ่มเฉพาะกลุ่มนายทุน ผู้ประกอบการ หรือผู้ที่มีกิจการเป็นของตนเอง จึงเป็นเหตุผลที่ว่านักท่องเที่ยวในชุมชนถึงได้มีรายได้ค่อนข้างน้อย เพราะกิจกรรมเสริมอันเป็นหัวใจสำคัญในการเพิ่มรายได้ให้แก่ชุมชนมีไม่มากพอ ดังนั้นชุมชนท้องถิ่นจึงควรมีส่วนร่วมในการวางแผน การจัดกิจกรรมและได้ผลประโยชน์จากการจัดกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวร่วมกัน ตลอดจนการลดผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม และเพิ่มศักยภาพในการแข่งขัน ซึ่งที่ผ่านมาภาครัฐให้ความสำคัญเฉพาะด้านการตลาด และละเลยการบูรณาการ จึงควรเพิ่มสมรรถนะในการจัดการการกระจายผลประโยชน์ให้เกิดความเท่าเทียมกันมากที่สุด ในชุมชนท้องถิ่น สอดคล้องกับ Pukayaporn, Buranakul, and Phakkachokh (2014) ศึกษาเกี่ยวกับ การพัฒนาและแก้ไขความเหลื่อมล้ำทางสังคมในกรุงเทพมหานคร พบว่า การพัฒนาชุมชนถือเป็นความต้องการจำเป็นของชุมชน ชุมชนจำเป็นต้องมีส่วนร่วมในการจัดการ ซึ่งปัจจัยแห่งความสำเร็จในการแก้ปัญหาของชุมชนคือการรวมกลุ่มเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนตนเอง และชุมชนอื่นๆ ได้

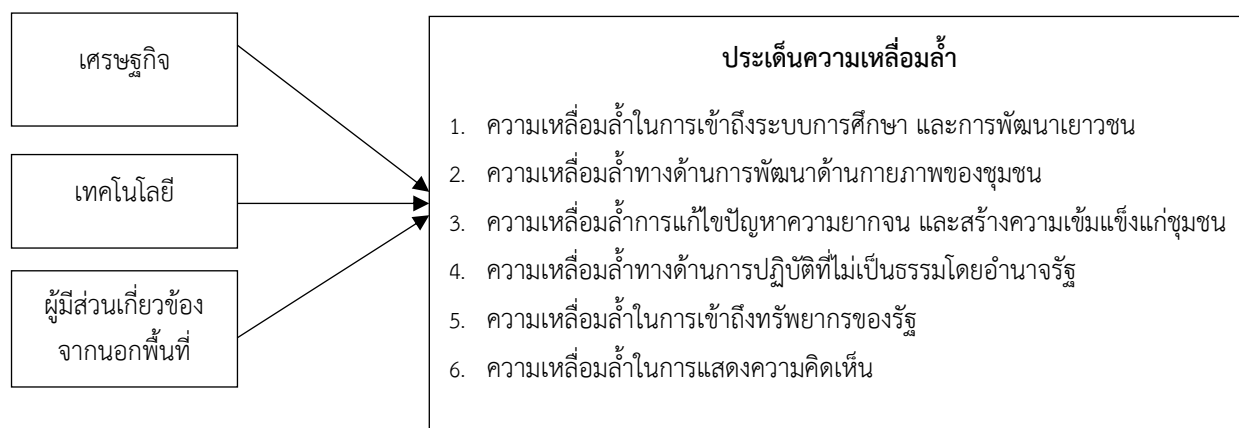
หากพิจารณาความเหลื่อมล้ำของประเทศไทยปัญหาความเหลื่อมล้ำด้านรายได้เป็นปัญหาที่ถูกพิจารณาถึงเป็นอันดับแรก ซึ่งพบว่าการกระจายรายได้ของประเทศไทยแม้ในช่วงการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจทำให้ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น แต่รายได้ที่เพิ่มขึ้นตกอยู่กับกลุ่มคนที่มีรายได้สูงสุดเพียงร้อยละ 20 แรกเท่านั้น ซึ่งเป็นลักษณะความห่างของชั้นรายได้ของประเทศไทยในช่วงสิบปีที่ผ่านมา ความเหลื่อมล้ำของรายได้นี้เองนำมาสู่ความแตกต่างของคุณภาพชีวิตของประชากรไทยในด้านต่างๆ ปัญหาหลักที่ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางสังคมนั้นมาจากปัญหาความยากจน เนื่องจากผู้ที่มีความยากจนเป็นผู้ที่มีคุณภาพชีวิตต่ำกว่าระดับมาตรฐานซึ่ง

ยากต่อการหาที่อยู่อาศัยในสภาพแวดล้อมที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกยากที่มีการศึกษาที่ดี เนื่องจากมีความจำเป็นต้องมุ่งทำงานเพื่อหารายได้เลี้ยงตนเองและครอบครัวรวมถึงปัญหาของการเข้าถึงทรัพยากรของรัฐที่ยังต้องแก้ไข (Chowathanakun, 2014; Sawatphol, 2012; Tawonatiwas, Teerawithayalers, Tuanchaeme, Cheaysai, & Kitchainukoon, 2013) ส่วนหนึ่งมีผลมาจากการที่บุคคลเหล่านี้มีระดับการศึกษาที่ไม่สูงและเข้าถึงข้อมูลที่ไม่เพียงพอที่รู้เท่าทันกลุ่มคนที่มีอำนาจเหนือกว่าที่ต้องการแสวงหาผลประโยชน์นำมาสู่ปัญหาต่าง ๆ ทางสังคม (Pukayaporn et al., 2014) ความเหลื่อมล้ำทางสังคมจึงเป็นปัญหาหนึ่งที่ต้องมีการแก้ไข จากประเด็นปัญหาดังกล่าวที่ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำในสังคม และในพื้นที่การท่องเที่ยวโดยชุมชนในปัจจุบัน จึงเป็นที่มาของประเด็นที่ทำให้ผู้วิจัยมุ่งไปสู่การวิจัยเกี่ยวกับความเหลื่อมล้ำทางสังคมภายใต้บริบทพื้นที่ชุมชนที่มีการจัดการรูปแบบการท่องเที่ยวโดยชุมชน และประเด็นดังกล่าวเป็นที่มาของการค้นหาปัจจัยหลักที่เป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำในแต่ละพื้นที่หลักๆ ภายใต้กรอบแนวคิดเกี่ยวกับความเหลื่อมล้ำทางสังคม และปัจจัยที่ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางสังคม ดังนั้นจึงเป็นที่มาของการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเหลื่อมล้ำทางสังคมของคนในพื้นที่ท่องเที่ยวชุมชนประเทศไทย เพื่อเป็นการค้นหาสาเหตุต้นตอหลักที่สำคัญที่ส่งผล และมีอิทธิพลต่อความเหลื่อมล้ำในสังคมการท่องเที่ยวโดยชุมชนของประเทศไทย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาความเหลื่อมล้ำทางสังคม และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเหลื่อมล้ำทางสังคมของคนในพื้นที่ท่องเที่ยวชุมชน ประเทศไทย

กรอบแนวคิดงานวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ มุ่งเน้นศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลที่ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำภายในสังคมพื้นที่การท่องเที่ยวโดยชุมชน ซึ่งวัตถุประสงค์ในการศึกษาเพื่อให้เกิดความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์ กับกรอบแนวคิดงานวิจัยครั้งนี้โดยมุ่งเน้นที่ศึกษาปัจจัยความเหลื่อมล้ำทางสังคม และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเหลื่อมล้ำทางสังคมของคนในพื้นที่ท่องเที่ยวชุมชน ประเทศไทย จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่าประเด็นหลักๆที่ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำในสังคมในพื้นที่การท่องเที่ยวโดยชุมชนนั้น พบว่าสาเหตุหลัก

มาจาก ทางด้านเศรษฐกิจ (Piketty, 2015) ด้านเทคโนโลยี (Intrawut, 2007) และด้านผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจากนอกพื้นที่ หรือ ผู้ประกอบการที่เข้าไปหวังผลประโยชน์ภายในพื้นที่การท่องเที่ยวโดยชุมชน (Kaewnuch, 2018) จากสาเหตุดังกล่าวจึงเป็นที่มาของการศึกษาครั้งนี้ว่าปัจจัยสาเหตุหลักดังกล่าวมีอิทธิพลต่อความเหลื่อมล้ำในพื้นที่มากน้อยเพียงใด และสามารถแก้ไขปัญหาสาเหตุที่ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำได้อย่างไร แนวทางการจัดการเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมภายในพื้นที่การท่องเที่ยวโดยชุมชนควรเป็นไปในลักษณะใดบ้าง จึงเป็นที่มาของวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดงานวิจัยครั้งนี้

ทบทวนวรรณกรรม

ความเหลื่อมล้ำทางสังคม

ความเหลื่อมล้ำทางสังคม (Social Inequality) ความเหลื่อมล้ำถูกสร้างโดยสังคมผ่าน 2 กระบวนการ คือ กระบวนการกำหนดบทบาททางสังคม เป็นการกำหนดหน้าที่ ความรับผิดชอบทางสังคม ซึ่งกระบวนการกำหนดบทบาททางสังคม ประกอบด้วยสถานภาพและบทบาทที่เป็นสิ่งที่มีความสัมพันธ์กัน สถานภาพเป็นตัวกำหนดบุคคลให้รู้จักหน้าที่และความ รับผิดชอบ บทบาทเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมและคาดหวังให้บุคคลกระทำ ดังนั้นบุคคลจึงถูกจัดสรรให้อยู่ในบทบาทและจุดยืนดังกล่าว และในบางครั้งกระบวนการกำหนดบทบาททางสังคมส่งผลต่อการได้รับผลประโยชน์ที่ไม่เท่าเทียมกัน (Wolfensberger, 2000) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมปัจจุบัน การท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นอีกหนึ่งพื้นที่ที่มีการกำหนดบทบาททางสังคม ซึ่งบุคคลใดที่เข้ามามีส่วนร่วมในการรับผิดชอบสามารถได้รับผลประโยชน์ตอบแทน ในขณะที่ผู้ที่ไม่ได้เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องก็ไม่สามารถได้รับผลประโยชน์ และ กระบวนการเหลื่อมล้ำทางสังคมที่ถูกกำหนดโดยระบบการจัดชั้นโครงสร้างทางสังคม และทำให้เกิดการเข้าถึงไม่เท่าเทียมกันในด้านอำนาจ สถานภาพ และโอกาสทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง (DiMaggio, 2019) กล่าวคือ ผู้ใดมีอำนาจ มีสถานภาพ หรือโอกาสที่มากกว่าย่อมได้รับผลประโยชน์ที่มากกว่า เช่นเดียวกับการท่องเที่ยวโดยชุมชน หากบุคคลใดที่มีเงินทุน หรือมีอำนาจภายในพื้นที่ก็จะสามารถสร้างผลประโยชน์ให้กับตนเอง ในขณะที่ผู้ที่ไม่สามารถเข้าถึงโอกาสทั้งทางด้านสถานภาพทางสังคม หรือการเข้าถึงโอกาสทางด้านต่างๆ เช่น การศึกษา การเงิน และอื่นๆ สิ่งเหล่านี้ก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางสังคมที่ถูกกำหนดโดยระบบการจัดชั้นโครงสร้างทางสังคม

นอกจากนี้สิทธิมนุษยชนเป็นประเด็นปัญหาที่กล่าวถึงกันอย่างมาก โดยประเด็นปัญหาเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน ที่ทุกคนต่างต้องมีสิทธิ ความเสมอภาค และความเท่าเทียมกัน ประเด็นปัญหาในปัจจุบันประกอบด้วย ประเด็นปัญหาทางด้านที่อยู่อาศัย การบริหารความยุติธรรมในสังคม (Han, Zhao, & Zhang, 2016) สิทธิเด็ก สิทธิพลเมืองและทางการเมือง (Suwanmolee, 2017) การคุมขังและลงโทษประหารชีวิต ประชาธิปไตย และการพัฒนาระบบธรรมาภิบาล เพศสภาพ และอัตลักษณ์ (Siririsak & Patchakreng, 2017) สิทธิด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม การศึกษาด้านการศึกษา (Chani, Jan, Pervaiz, & Chaudhary, 2014; Pukayaporn et al., 2014; Suwanmolee, 2017) สิทธิด้านสุขภาพ (Bakhtiari & Meisami, 2010; Chowathanakun, 2014; Maozhong & Hua, 2011) สิทธิด้านอาหาร สิทธิด้านศาสนา การอพยพย้ายถิ่น ชุมชนกลุ่มน้อย ผู้สูงอายุ ความยากจน เชื้อชาติ การค้ามนุษย์ ความรุนแรงแบบสุดขั้ว ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งสิทธิต่างๆ เหล่านี้เป็นต้นเหตุที่ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำในสังคม เนื่องจากการถูกเลือกปฏิบัติจากกลุ่มบุคคลที่ต้องการเพียงผลประโยชน์สำหรับตนเอง

ความเหลื่อมล้ำและสิทธิมนุษยชนที่สำคัญยังมีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องกองทุน และความเหลื่อมล้ำทางสังคม ซึ่งประกอบด้วย พันทนาเศรษฐกิจ พันทนาการเมือง พันทนาสังคม พันทนาวัฒนธรรม ซึ่งสามารถส่งผลให้เกิดความได้เปรียบที่ได้สถานภาพที่สูงกว่า และดีกว่าคนอื่น โดยการจัดประเภทของความเหลื่อมล้ำทางสังคมประกอบไปด้วย ความเหลื่อมล้ำด้านสังคม-การเมือง ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ ความเหลื่อมล้ำทางสุขภาพ โดยในแต่ละประเด็นปัญหาความเหลื่อมล้ำดังกล่าวนี้ ต่างมีประเด็นปัญหาย่อยภายใต้ประเด็นปัญหาความเหลื่อมล้ำหลัก ได้แก่ ความเหลื่อมล้ำด้านสังคม-การเมือง ประกอบไปด้วย ความเหลื่อมล้ำเชิงเพศสภาพ ความเหลื่อมล้ำในครอบครัว ความเหลื่อมล้ำด้านการศึกษา ความเหลื่อมล้ำทางชนชั้นและวรรณะ ความเหลื่อมล้ำระหว่างเมืองและชนบท ความเหลื่อมล้ำด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง และอื่นๆ (Cingranelli, 1981; Low, 2011; Suwanmolee, 2017) ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ ประกอบไปด้วย ความเหลื่อมล้ำด้านการจ้างงาน/สถานที่ทำงาน ความเหลื่อมล้ำด้านการว่างงาน ความเหลื่อมล้ำด้านความยากจน ความเหลื่อมล้ำด้านค่าจ้าง และอายุ ความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ ความเหลื่อมล้ำด้านกำลังคน และแรงงาน รวมไปถึงความเหลื่อมล้ำทางด้านอื่นๆ เช่น ความเหลื่อมล้ำทางด้านการจ้างแรงงานนอกระบบ ความเหลื่อมล้ำทางด้านการจ่ายค่าจ้างอย่างไม่เท่าเทียมของแรงงานต่างด้าว (Chani et al., 2014; Frances, 2016; Suwanmolee, 2017)

จากการศึกษาของ Frances (2016) กล่าวว่า ต้นตอของความเหลื่อมล้ำในแต่ละมิติ ต่างมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันโดยความเหลื่อมล้ำที่เกิดขึ้นจากมิติหนึ่งแล้วนั้น สามารถส่งผลกระทบต่อความเหลื่อมล้ำอีกมิติหนึ่งในลักษณะของเส้นทางอิทธิพล โดยการศึกษาความเหลื่อมล้ำทางสังคมนี้ ทำการศึกษาเกี่ยวกับความเหลื่อมล้ำทางสังคม ใน 6 ประเด็นหลักดังต่อไปนี้ 1) ความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงระบบการศึกษา และการพัฒนาเยาวชน 2) ความเหลื่อมล้ำทางด้านการพัฒนาด้านกายภาพของชุมชน 3) ความเหลื่อมล้ำการแก้ไขปัญหาความยากจน และสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชน 4) ความเหลื่อมล้ำทางด้านการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมโดยอำนาจรัฐ 5) ความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงทรัพยากรของรัฐ และ 6) ความเหลื่อมล้ำในการแสดงความคิดเห็น (Sanwong, 2012; Sawatphol, 2012; Pichayapaiboon, 2013; Pukayaporn, 2014)

ดังนั้น จากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับความเหลื่อมล้ำทางสังคมนั้นรากฐานของความเหลื่อมล้ำทางสังคมเกิดจากการได้รับผลประโยชน์ที่ไม่เท่าเทียมกัน โดยเฉพาะพื้นที่การท่องเที่ยวโดยชุมชนบางพื้นที่ที่ยังไม่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ รวมทั้งภาคเอกชน และภาคส่วนอื่นๆ ซึ่งเห็นได้ว่าสิ่งสำคัญที่ชุมชนพึงได้รับคือความเท่าเทียมกัน การได้รับการสนับสนุนจากทุกภาคส่วนเพื่อให้เกิดผลกระทบทางด้านความเหลื่อมล้ำน้อยที่สุด สิทธิมนุษยชนเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำนั้นสามารถทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำขึ้นหลากหลายประเด็นที่เกิดขึ้นทั้งในสังคม และในพื้นที่ที่มีการจัดการในรูปแบบการท่องเที่ยวโดยชุมชน เห็นได้ว่าความเหลื่อมล้ำที่เกิดขึ้นนั้นส่วนใหญ่เป็นความเหลื่อมล้ำในเรื่องของ การศึกษา การเข้าถึงโอกาส การแก้ไขปัญหาความยากจน ความไม่เป็นธรรมจากภาครัฐและภาคส่วนอื่นๆ การเข้าถึงทรัพยากรที่ควรได้รับจากภาครัฐ และการแสดงออกความคิดเห็นในด้านต่างๆ สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำขึ้นภายในสังคม และในพื้นที่การท่องเที่ยวโดยชุมชน ดังนั้นสิ่งที่สำคัญที่สุดคือการสร้างความเข้าใจ การปฏิบัติที่เท่าเทียมกัน การมุ่งเข้าสู่การพัฒนาสังคมให้เกิดความยั่งยืน และความเท่าเทียมกันอย่างมากที่สุด

สาเหตุ และปัจจัยความเหลื่อมล้ำทางสังคม

สังคมไทยปัจจุบันมีความเหลื่อมล้ำทางสังคมเป็นปัญหาที่สะท้อนถึงความแตกต่างในคุณภาพชีวิตมาอย่างยาวนาน (Liu, 1974) ซึ่งเห็นได้ว่าความเหลื่อมล้ำเกิดจากหลายปัจจัยหลายสาเหตุที่เกิดขึ้น และการบริการทางสังคมที่รัฐจัดให้ (Emanuel, André, & Saurav, 2015; Han et al., 2016; Lippmann, Davis, &

Howard, 2005) การขาดโอกาส ขาดสิทธิ ขาดการเข้าถึงทรัพยากร (Chothipaporn, 2009) การให้ความสำคัญกับความไม่เท่าเทียมกัน การได้รับการดูแลหรือไม่ได้รับการนับถือมีผลต่อความเหลื่อมล้ำทางสังคม ส่งผลต่อความสัมพันธ์ ความเข้มแข็ง ความไว้วางใจในสังคม และส่งผลให้ความสัมพันธ์ทางสังคมเสื่อมสลายลง สังคมอ่อนแอ ผู้คนไม่ไว้วางใจซึ่งกันและกัน ซึ่งคุณภาพชีวิตของคนดีขึ้นและมีความรู้สึกปลอดภัยภายใต้สังคมที่มีความเหลื่อมล้ำน้อยกว่า ความเหลื่อมล้ำจึงนำมาซึ่งความแตกแยกของสังคม (Arsenio & Gold, 2006; Coburn, 2000; Murali & Oyeboode, 2004; Qi & Youfa, 2004; Veenstra, 2002)

ประชาชนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของสังคมซึ่งอาศัยอยู่ร่วมกันภายใต้เงื่อนไขต่างๆ สังคมพยายามสร้างความแตกต่างหลากหลายให้เกิดขึ้นอันนำไปสู่ความเกี่ยวโยงด้านการจัดสรรและใช้สอยทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดความเหมาะสม การจัดรูปแบบโดยอาศัยความแตกต่างทางชนชั้นมาเป็นตัวแบ่งแยกจึงเป็นอีกสาเหตุหนึ่งซึ่งนำไปสู่ความเหลื่อมล้ำในสังคม ซึ่งความแตกต่างหลากหลายทางชนชั้นเป็นเครื่องบ่งชี้วัดอำนาจการเข้าถึงการใช้ประโยชน์จากทรัพยากร (Das, 2008; E. Diener & Suh, 1997; E. D. Diener, 1995)

เมื่อพิจารณาถึงปัจจัยเชิงโครงสร้างทางด้านเศรษฐกิจที่มีการบริหารจัดการอันเป็นสาเหตุของปัญหาความเหลื่อมล้ำ พบว่าเศรษฐกิจเอื้อประโยชน์ต่อกลุ่มนายทุนมากกว่าแรงงาน ดังนั้นสามารถกล่าวได้ว่าเศรษฐกิจเป็นหนึ่งสาเหตุ และปัจจัยที่ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำขึ้นภายในสังคม จากรายงานการวิเคราะห์สถานการณ์ความยากจนและความเหลื่อมล้ำในประเทศไทยจัดทำโดย (Office of the National Economic and Social Development Council, 2017) จากข้อมูลที่บ่งชี้สภาพปัญหาในภาพรวมของประเทศ และสถานการณ์ความเหลื่อมล้ำเห็นได้ว่าปัญหาความเหลื่อมล้ำมีหลากหลายรูปแบบและมีความเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงระหว่างกัน

นอกจากนี้ปัจจัยที่เป็นสาเหตุของความเหลื่อมล้ำในปัจจุบัน คือปัจจัยด้านเทคโนโลยี (Chothipaporn, 2009; Emanuel et al., 2015; Lippmann et al., 2005; OECD, 2011) เทคโนโลยีสามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต และการทำงานในสาขาและวิชาชีพต่างๆ ได้แก่ การนำวัสดุ อุปกรณ์เครื่องมือที่ทันสมัยมาใช้ในการอำนวยความสะดวกในการดำรงชีวิต และการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน ในขณะที่ Orkwaha (2003) พบว่าเทคโนโลยีสมัยใหม่มีผลกระทบต่อการกระจายรายได้ต่อครัวเรือน แสดงได้ว่าเทคโนโลยีเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางด้านรายได้และเศรษฐกิจในแต่ละครัวเรือน และยังมีงานวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยด้านเทคโนโลยีอื่นๆ ที่มีความสัมพันธ์กับความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ โดยการศึกษาของ Berman and Machin (2000) ทำการศึกษาเกี่ยวกับการถ่ายทอดเทคโนโลยีที่ต้องการทักษะในประเทศกำลังพัฒนา ผลการศึกษาพบว่า อุปสงค์แรงงานที่มีทักษะเพิ่มขึ้นในประเทศที่มีรายได้ปานกลางด้วยอัตราที่สูงกว่าประเทศที่มีรายได้สูง แต่ในประเทศที่มีรายได้ต่ำกลับมีอัตราความต้องการแรงงานที่มีทักษะลดลง อุปสงค์ดังกล่าวก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำเกี่ยวกับค่าจ้างแรงงาน หรืออีกนัยหนึ่งคือความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ในสังคมอีกทางหนึ่ง หากตราบใดที่ไม่มีนโยบายในการพัฒนาฝีมือแรงงานให้มีความทัดเทียมกันในด้านทักษะฝีมือเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีที่เหมาะสม

ประเด็นความเหลื่อมล้ำจากปัจจัยด้านเทคโนโลยียัง สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Sarutpong (2000) ซึ่งได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการถ่ายทอดเทคโนโลยีและความเหลื่อมล้ำของค่าจ้างแรงงาน ผลการศึกษาพบว่า การถ่ายทอดเทคโนโลยีทำให้ค่าจ้างแรงงานที่มีทักษะเพิ่มขึ้นซึ่งทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำของค่าจ้างแรงงานระยะแรก แต่หลังจากนั้นค่าตอบแทนหรือค่าจ้างแรงงานที่มีทักษะกับแรงงานที่ไม่มีทักษะเริ่มมีความสมดุล ซึ่งส่งผลให้ความเหลื่อมล้ำของค่าจ้างแรงงานนั้นลดลงในระยะยาว และ นอกจากนี้ยังมีการศึกษาของ Arbache, Dickerson, and Green (2004) ศึกษาเกี่ยวกับการค้าเสรีและค่าจ้างแรงงานในประเทศที่กำลังพัฒนา ผลการศึกษาพบว่าบทบาทของเทคโนโลยีซึ่งเป็นผลจากการลงทุนโดยตรงจากต่างชาติและการนำเข้า

สินค้าทุน ทำให้อุปสงค์ของแรงงานที่มีทักษะฝีมือเพิ่มขึ้น ส่งผลให้ค่าตอบแทนของแรงงานที่มีทักษะเพิ่มขึ้น และทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำของค่าจ้างแรงงาน ซึ่งผลกระทบดังกล่าวขึ้นอยู่กับความยืดหยุ่นของอุปทานแรงงานที่มีทักษะฝีมือแรงงาน และที่ไร้ทักษะฝีมือแรงงาน ซึ่งจากผลการศึกษาของ Intrawut (2007) มีแนวคิดในการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของเทคโนโลยีที่มีผลต่อความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ โดยกำหนดให้บทบาทของเทคโนโลยีเป็นตัวกำหนดตัวแปรต่างๆ เช่น ความไม่เท่าเทียมของการศึกษา สัดส่วนของแรงงานทักษะต่อแรงงานไร้ทักษะ และจำนวนปีการศึกษาโดยเฉลี่ยผลการศึกษาตัวแปรทุกตัวมีความสัมพันธ์กันเชิงบวกและเชิงลบกับความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้

ในอีกมุมมองหนึ่งของทั้งทางนักวิชาการเห็นว่าปัจจัยที่เป็นสาเหตุของความเหลื่อมล้ำของชุมชนและพื้นที่ส่วนใหญ่ คือ การเข้ามาของนักธุรกิจจากภายนอก (External Actors) ที่เข้ามาลงทุนภายในพื้นที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งชุมชนที่กำลังเกิดการท่องเที่ยวภายในพื้นที่ โดยการเข้ามาของนักลงทุนดังกล่าวสามารถสร้างผลกระทบทั้งในรูปแบบผลกระทบในเชิงบวก และเชิงลบให้กับพื้นที่โดยการลงทุนของนักธุรกิจจากภายนอกสามารถเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางด้าน เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมภายในพื้นที่โดยการเข้ามานั้น นักธุรกิจจำเป็นต้องใช้ทรัพยากรพื้นฐาน ทรัพยากรธรรมชาติ และทรัพยากรต่างๆภายในพื้นที่ ซึ่งถือได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดผลกระทบและเกิดความเหลื่อมล้ำของคนในพื้นที่และชุมชนนั้นๆ (Kaewnuch, 2018; Mansuri & Rao, 2004b)

ภาพรวมจากการทบทวนวรรณกรรมสาเหตุ และปัจจัยความเหลื่อมล้ำทางสังคมเห็นได้ว่า สาเหตุที่ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำจากการศึกษาของนักวิชาการ พบว่า สาเหตุ และปัจจัยหลักของของความเหลื่อมล้ำได้แก่ ระบบเศรษฐกิจ เริ่มตั้งแต่ระบบเศรษฐกิจของประเทศ ไปจนถึงระบบเศรษฐกิจภายในชุมชน การหมุนเวียนของเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นภายในพื้นที่การท่องเที่ยวโดยชุมชนนั้นเป็นสิ่งสำคัญของคุณภาพชีวิตของคนภายในพื้นที่ ในขณะที่การเข้ามาของเทคโนโลยีเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำจากหลากหลายประเด็นปัจจัยที่สำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนารวดเร็วของเทคโนโลยีที่ทำให้คนในสังคม รวมทั้งประชาชนในพื้นที่การท่องเที่ยวโดยชุมชนเข้าถึงเทคโนโลยีไม่ทัน จึงเป็นอีกหนึ่งสาเหตุทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำ และสุดท้ายสาเหตุที่เป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำภายในพื้นที่สังคมและพื้นที่ชุมชน คือ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องจากภายนอกที่เข้ามาเพื่อประกอบธุรกิจ หรือนักลงทุนจากภายนอก ในการเข้าใช้ผลประโยชน์และใช้ทรัพยากรภายในพื้นที่ สิ่งเหล่านี้เป็นต้นตอสาเหตุที่ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางสังคมและในพื้นที่การท่องเที่ยวโดยชุมชน ดังนั้นในการศึกษาค้นคว้าจึงจำเป็นต้องพิจารณาถึงความต้องการที่ศึกษาเกี่ยวกับต้นตอสาเหตุใดที่มีอิทธิพลทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำภายในพื้นที่การท่องเที่ยวโดยชุมชนมากที่สุด เพื่อเป็นการป้องกัน แก้ไขจัดการปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งภายในสังคม และภายในพื้นที่การท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อให้เกิดคุณภาพชีวิตที่ดี และสร้างสังคมที่ยั่งยืนต่อไป

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) มีกลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มคนในชุมชนท่องเที่ยวแต่ละภูมิภาค โดยใช้รูปแบบการแจกแบบสอบถาม การประมวลผลทางสถิติเชิงพรรณนา และสถิติอ้างอิงนำผลที่ได้มาอภิปรายผลสรุปตลอดจนการให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม จากการวิจัยข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามซึ่งมีลักษณะแบบปลายปิด โดยนำเสนอข้อมูลเชิงสถิติในทุกประเด็นที่ศึกษา ซึ่งสามารถวิเคราะห์ความสัมพันธ์ออกมาเป็นตัวเลขได้ชัดเจนดังต่อไปนี้

ประชากรและตัวอย่าง

ประชากรและตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้มาจากพื้นที่ที่เกิดจากการพิจารณาโดยใช้เกณฑ์การเลือก 2 แบบ ภายใต้มุมมองทางด้านวิชาการและทางด้านการจัดการ คือมุมมองทางด้านวิชาการ เลือกโดยใช้ทฤษฎี Butler's life cycle (Butler, 2006) ในการเลือกโดยใช้เกณฑ์ในการเลือกพื้นที่คือ ต้องเป็นพื้นที่ที่อยู่ในระยะช่วงควบรวม (Consolidation) เป็นระยะที่แหล่งท่องเที่ยวเริ่มเป็นที่นิยมในกลุ่มนักท่องเที่ยวทั่วไปทั้งตลาดในประเทศ และตลาดต่างประเทศจนเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ทุกคนต้องไปนักท่องเที่ยวหลั่งไหลเข้ามาเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวนี้อย่างสม่ำเสมอโดยมักเป็นนักท่องเที่ยวที่เดินทางเป็นหมู่คณะใหญ่ นักท่องเที่ยวเหล่านี้มีพฤติกรรมหลากหลายและคาดหวังสิ่งอำนวยความสะดวกสบายมาตรฐานแบบตะวันตกในแหล่งท่องเที่ยวในช่วงฤดูท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวเต็มไปด้วยนักท่องเที่ยวเอกชนโดยเฉพาะนักลงทุนต่างชาติมีส่วนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวกสบายแก่นักท่องเที่ยวมากขึ้น และในส่วนของมุมมองทางด้านการจัดการ คือการเลือกพื้นที่ภายใต้การพิจารณาการบริหารจัดการของพื้นที่ภายใต้การบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนมาแล้วอย่างต่ำ 10 ปี และต้องเป็นชุมชนการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างแท้จริงภายใต้การประเมินชุมชนที่ทำการท่องเที่ยวโดยชุมชนขององค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

กลุ่มประชากรที่ใช้ศึกษา คือกลุ่มคนในชุมชนที่มีการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนประเทศไทย และตัวอย่างการศึกษาครั้งนี้ พิจารณาเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยการกำหนดกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลสำคัญดังกล่าวต้องมีคุณสมบัติ คือ เป็นคนในชุมชนที่มีการทำการท่องเที่ยวโดยชุมชนทั่วประเทศไทย ได้แก่ชุมชนที่มีการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนในจังหวัดเชียงใหม่ ร้อยเอ็ด สุโขทัย และชุมพร เนื่องจากชุมชนในพื้นที่ดังกล่าวเป็นชุมชนที่ทำการท่องเที่ยวโดยชุมชนภายในจังหวัดที่ทำการเลือก เช่น ชุมชนแม่กำปอง ชุมชนบ้านนาต้นจั่น ชุมชนบ้านกู่กาสิงห์ ชุมชนเกาะพิทักษ์ สำหรับการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง (Sample size) ที่เหมาะสมทำให้มั่นใจได้ว่าผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มีความเป็นตัวแทนของประชากร สำหรับการพิจารณาความเหมาะสมของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ขนาดของตัวอย่าง คือ 400 ตัวอย่าง โดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างแต่ละพื้นที่นั้นทางผู้วิจัยได้กำหนดสุ่มพื้นที่ละ 100 ตัวอย่างในการการศึกษาครั้งนี้ สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยต้องการสุ่ม ตัวอย่างจากประชากรทั้งหมด ที่ระดับเชื่อมั่น 95 % และยอมให้คลาดเคลื่อนได้ 5%

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ในการวิจัยเชิงปริมาณผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามซึ่งประกอบด้วยมาตราวัดตัวแปรทุกตัวตามกรอบแนวคิดที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรมและผลจากการประชุมกลุ่มย่อย จากกรอบแนวคิดและผลงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างเป็นกรอบแนวคิดเพื่อพัฒนาแบบสอบถามโดยแบบสอบถาม ประกอบด้วย 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของลูกค้ายาที่ใช้บริการ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ ลักษณะของคำถามเป็นคำถามแบบปลายปิด แบบหลายคำตอบ ซึ่งข้อมูลทางด้านลักษณะประชากรศาสตร์นั้นสามารถบ่งชี้ได้ถึงกลุ่มผู้ให้ข้อมูล หรือกลุ่มบุคคลที่ได้รับผลกระทบจากความเหลื่อมล้ำทางสังคมในพื้นที่การท่องเที่ยวโดยชุมชน เนื่องจากเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลในครั้งนี้เลือกเก็บข้อมูลจากตัวอย่างที่อยู่ในพื้นที่การท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างแท้จริงในพื้นที่ที่กำหนด โดยตัวอย่างที่เก็บข้อมูลนั้นผู้วิจัยทำการเก็บแบบสอบถามจากผู้ที่มีส่วนร่วมทางการท่องเที่ยวและผู้ที่ไม่มีส่วนร่วมจากการท่องเที่ยว การจำแนกกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มนั้นโดยการตรวจสอบกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ผู้ที่เป็นสมาชิก

และคณะกรรมการที่มีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนในแต่ละพื้นที่ รวมไปถึงการตรวจสอบผู้ที่ไม่ได้เป็นสมาชิก และคณะกรรมการการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนในพื้นที่ที่ศึกษาเช่นเดียวกัน เพื่อให้เห็นถึงข้อมูลเกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดขึ้นทั้งในทางตรงและทางอ้อมของคนในพื้นที่อย่างทั่วถึง ส่วนที่ 2 เป็นมาตรวัดเครื่องมือที่เป็นตัวแปรหลักในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ รายการมาตรวัดตัวแปร ประกอบด้วยปัจจัยต่อไปนี้ 1. ด้านปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความเหลื่อมล้ำทางสังคม ซึ่งประกอบไปด้วยปัจจัยสาเหตุหลัก ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านเทคโนโลยี และด้านผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องจากภายนอกหรือผู้ประกอบการจากภายนอก เพื่อให้เห็นถึงระดับอิทธิพลของปัจจัยสาเหตุที่เกิดขึ้นว่ามีความสัมพันธ์ต่อความเหลื่อมล้ำทางสังคมมากน้อยเพียงใด และปัจจัยใดที่เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำภายในพื้นที่การท่องเที่ยวโดยชุมชนมากที่สุด 2. ด้านความเหลื่อมล้ำทางสังคม ประกอบไปด้วย 6 ประเด็นความเหลื่อมล้ำดังต่อไปนี้ 1. ความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงระบบการศึกษา และการพัฒนาเยาวชน 2. ความเหลื่อมล้ำทางการพัฒนาด้านกายภาพของชุมชน 3. ความเหลื่อมล้ำการแก้ไขปัญหาความยากจน และสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชน 4. ความเหลื่อมล้ำทางการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมโดยอำนาจรัฐ 5. ความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงทรัพยากรของรัฐ 6. ความเหลื่อมล้ำในการแสดงความคิดเห็น (Sanwong, 2012; Sawatphol, 2012; Pichayapaiboon, 2013; Pukayaporn, 2014) ซึ่งความเหลื่อมล้ำทางสังคมที่เกิดขึ้นภายในพื้นที่การท่องเที่ยวโดยชุมชนนั้นอยู่ในระดับใดบ้าง ในแต่ละประเด็น สำหรับแบบสอบถามในส่วนที่ 2 ผู้วิจัยได้ดัดแปลง (adaptation) มาตรวัดต่างๆ มาทำการปรับให้เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย เพื่อให้เข้าใจได้ง่ายมากขึ้นด้วยเป็นแบบสอบถามที่นำมาใช้มีลักษณะเป็นข้อคำถามที่ใช้มาตรวัดแบบลิเคิร์ต 7 ระดับ (7-point Likert scale) (Dawes, 2008; Malhotra & Peterson, 2006) เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ได้ความตรงของเนื้อหา (Index of Item-objective Congruence: IOC) ซึ่งค่าความตรงของเนื้อหาในแต่ละข้อคำถามนั้นมีค่าไม่เท่ากัน ได้แก่ 0.6, 0.8 และ 1.00 ดังนั้นค่าความตรงของเนื้อหาจึงอยู่ที่ระหว่าง 0.60-1.00 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับประชากรในชุมชนที่ทำการท่องเที่ยวโดยชุมชนในจังหวัดกรุงเทพฯ โดยทดลองใช้กับกลุ่มประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุดแล้วนำไปวิเคราะห์ได้ความเชื่อมั่นพบว่าเท่ากับ 0.984 สรุปได้ว่าแบบสอบถามนี้มีความเชื่อมั่นและสามารถนำไปใช้ในการวิจัยได้ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติในการวิจัยครั้งนี้เพื่อให้การวิเคราะห์ข้อมูลบรรลุตามวัตถุประสงค์ได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นเป็นการวิเคราะห์เพื่อแสดงลักษณะของการแจกแจงข้อมูลของตัวแปรโดยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) และสำหรับสถิติอนุมาน (inferential statistic) เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางสังคม โดยใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากตัวอย่างเพื่อนำลักษณะที่วิเคราะห์ไปอนุมานหรือเป็นตัวแทนลักษณะของประชากร

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคล

จากการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความเหลื่อมล้ำทางสังคมของคนในพื้นที่ท่องเที่ยวชุมชน ผลการวิจัยทางด้านประชากรศาสตร์ พบว่า ประชากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่ชุมชนท่องเที่ยวในแต่ละภูมิภาค จำนวน 400 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 260 คน คิดเป็นร้อยละ 65 เพศชาย จำนวน 140 คน คิดเป็นร้อยละ 35 มีอายุ 30-39 ปี จำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 23 อายุ 50-59 ปี คิดเป็นร้อยละ 21.5 และ อายุ 40-49 ปี

คิดเป็นร้อยละ 19.5 ตามลำดับ และ มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา จำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 27.5 ระดับการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 27 และ ระดับการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 13.5 ตามลำดับ ในส่วนของอาชีพ ส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้าง จำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 29.5 ธุรกิจส่วนตัว จำนวน 70 คิดเป็นร้อยละ 17.5 และ ลูกจ้างรายเดือน และ อาชีพเกษตรกร จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 12 ในขณะที่คนส่วนใหญ่มีรายได้ 5,001-10,000 จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 30 และ 10,001-15,000 บาท จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 22.5 และ 3,001-5,000 บาท จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 17 ตามลำดับ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของตัวอย่างพบว่า คนในพื้นที่การท่องเที่ยวโดยชุมชนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มากกว่าเพศชาย โดยอายุของคนส่วนใหญ่อยู่ในระดับช่วงวัยกลางคน เนื่องจากตัวอย่างส่วนใหญ่ทั้งที่มีส่วนเกี่ยวข้องและไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในพื้นที่ชุมชนนั้นส่วนใหญ่เป็นกลุ่มช่วงวัยกลางคน จนถึงผู้สูงอายุ ในขณะที่วัยรุ่นส่วนใหญ่ในพื้นที่ชุมชนนั้นออกไปทำงานนอกพื้นที่เป็นส่วนใหญ่ ซึ่งเห็นได้ว่าผลกระทบที่เกิดขึ้นในพื้นที่ชุมชนการท่องเที่ยวก็เป็นกลุ่มคนวัยกลางคนขึ้นไปที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ชุมชน และในส่วนของการศึกษาส่วนใหญ่พบว่าคนในพื้นที่มีการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา ซึ่งเป็นอีกหนึ่งสาเหตุที่ทำให้คนในพื้นที่บางพื้นที่ได้รับผลกระทบทางด้านของความพร้อมสำหรับการโดนเอาเปรียบจากภายนอก การถูกชักจูงจากกลุ่มผู้มีอำนาจมากกว่า ในขณะที่อาชีพส่วนใหญ่ของคนในพื้นที่การท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นอาชีพรับจ้าง ธุรกิจส่วนตัว ลูกจ้างรายเดือน อาชีพเกษตรกร และการทำประมงในพื้นที่ ซึ่งส่งผลให้มีรายได้ค่อนข้างน้อย แต่อย่างไรก็ตามเห็นได้ว่าจากข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของคนในพื้นที่ที่ทำการท่องเที่ยวโดยชุมชนนั้นค่อนข้างมีส่วนที่สามารถได้รับผลกระทบจากความเหลื่อมล้ำทางสังคมไม่มากนัก

ตอนที่ 2 ระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ, เทคโนโลยี, ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจากนอกพื้นที่

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ, เทคโนโลยี, ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจากนอกพื้นที่

ปัจจัย	ระดับความคิดเห็น				
	$\bar{x}$	S.D.	SK	KU	แปลผล
เศรษฐกิจ	4.48	.984	-.234	-.336	เห็นด้วย
เทคโนโลยี	4.40	1.064	-.325	-.027	เฉย ๆ
ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจากภายนอกพื้นที่	4.11	1.223	-.206	-.068	เฉย ๆ

จากตารางที่ 1 ผลการศึกษา พบว่า ระดับความคิดเห็นปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ, เทคโนโลยี, ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจากนอกพื้นที่ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย พบว่า เศรษฐกิจเป็นปัจจัยหลักที่ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญที่ส่งผลต่อความเหลื่อมล้ำ โดยจากค่าเฉลี่ย 4.48 อยู่ในระดับเห็นด้วย รองลงมาคือด้านเทคโนโลยี ค่าเฉลี่ย 4.40 และ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจากภายนอกพื้นที่ ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.11 ตามลำดับ

จากผลการศึกษาในส่วนของระดับความคิดเห็นปัจจัยพบว่าด้านเศรษฐกิจมีระดับความคิดเห็นที่สูงที่สุด เนื่องจากเศรษฐกิจเป็นสิ่งที่สำคัญที่ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำภายในพื้นที่ท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยความคิดเห็นทางด้านเศรษฐกิจที่สำคัญนั้น ได้แก่ ระบบเศรษฐกิจปัจจุบันนั้นมีผลกระทบต่อการทำมาหากินของคนในพื้นที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งระบบเศรษฐกิจของประเทศที่ส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวในพื้นที่ที่ทำการท่องเที่ยวโดยชุมชน นอกจากนี้ระบบเศรษฐกิจปัจจุบันมีการเข้าถึงแหล่งทุน สินเชื่อ และเงินทุน ค่อนข้างยาก

สำหรับบุคคลที่อยู่ในพื้นที่ชุมชน เนื่องจากจำเป็นต้นมีหลักทรัพยากรในการค้าประกัน มีคนค้าประกัน รวมถึงข้อมูลเกี่ยวกับเอกสารการทำสัญญาในการกู้สินเชื่อ และเงินกู้ได้ค่อนข้างยุ่งยาก ลำบากสำหรับคนในชุมชน นอกจากนี้การทำมาค้าขายในพื้นที่ชุมชนค่อนข้างลดลง เศรษฐกิจส่วนใหญ่เอื้อประโยชน์ต่อผู้ประกอบการในพื้นที่ หรือกิจการใหญ่ๆมากกว่าการกระจายรายได้สำหรับคนในพื้นที่ชุมชนการท่องเที่ยว

ในขณะที่ด้านเทคโนโลยีเป็นหนึ่งปัจจัยสาเหตุที่ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำภายในสังคม ถึงแม้ระดับความคิดเห็นในระดับเฉย ๆ แต่ก็ยังส่งผลกระทบต่อคนในพื้นที่การท่องเที่ยวโดยชุมชน ซึ่งจากผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคล ส่วนใหญ่อยู่ในระดับอายุช่วงวัยกลางคนจนถึงผู้สูงอายุ เห็นได้ว่ากลุ่มบุคคลบางกลุ่มไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้สูงอายุที่ไม่สามารถเข้าถึงทางด้านเทคโนโลยี และนอกจากนี้บางพื้นที่ยังอยู่ห่างไกลจากการเข้าถึงสัญญาณไวไฟ อินเทอร์เน็ต จึงทำให้เกิดความล่าช้าในการเข้าถึงข้อมูล และในขณะเดียวกันนั้นในบางพื้นที่ที่ทำการท่องเที่ยวโดยชุมชนจำเป็นต้องใช้เทคโนโลยีในการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการท่องเที่ยวภายในพื้นที่ของตนเอง หากบ้านหลังใดสามารถเข้าถึงเทคโนโลยีได้มากก็สามารถรับนักท่องเที่ยวได้มากกว่าบ้านที่ได้รับข้อมูลข่าวสาร หรือไม่มีการประชาสัมพันธ์ผ่านเทคโนโลยีเลย จึงเป็นอีกหนึ่งสาเหตุที่ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำในพื้นที่การท่องเที่ยวโดยชุมชน แต่อย่างไรก็ตามตามความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านเทคโนโลยีอยู่ในระดับเฉย แต่ในอนาคตควรได้รับการพัฒนาเกี่ยวกับด้านเทคโนโลยีเพื่อความเท่าเทียมกันของทุกคนในพื้นที่การท่องเที่ยวโดยชุมชน

จากการวิเคราะห์ทางด้านปัจจัยผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องจากภายนอกนั้น ระดับความคิดเห็นปัจจัยนี้อยู่ในระดับเฉย ๆ แต่อย่างไรก็ตามปัจจัยดังกล่าวยังส่งผลกระทบต่อความเหลื่อมล้ำทางสังคมภายในพื้นที่การท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มนักธุรกิจจากภายนอกที่เข้ามาลงทุนภายในพื้นที่ชุมชน ทำให้เกิดการแข่งขันระหว่างนักธุรกิจจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องจากภายนอก และธุรกิจของคนในพื้นที่ ซึ่งผลกระทบดังกล่าวนี้ทำให้เกิดทั้งผลกระทบทางบวก และทางลบ หากมองในทิศทางบวกแล้วชุมชนสามารถยอมรับนักธุรกิจที่เข้ามาในพื้นที่เนื่องจากทางชุมชนได้รับการจ้างงาน แต่อย่างไรก็ตาม การเข้ามาของนักธุรกิจทำให้เกิดผลกระทบทางด้านลบ ได้แก่ การถูกทำลายทางทรัพยากรทางธรรมชาติ การเข้ามาใช้ทรัพยากรของพื้นที่ชุมชน การทำลายสิ่งแวดล้อม และผลกระทบทางด้านอื่นๆที่เกิดขึ้นสามารถส่งผลกระทบที่ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำภายในพื้นที่การท่องเที่ยวโดยชุมชนอีกหลายประการ

ตอนที่ 3 ระดับความคิดเห็นประเด็นความเหลื่อมล้ำทางสังคม

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นประเด็นความเหลื่อมล้ำทางสังคม

ประเด็นความเหลื่อมล้ำทางสังคม	ระดับความคิดเห็น				
	$\bar{x}$	S.D.	SK	KU	แปลผล
1. ความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงระบบการศึกษา และการพัฒนาเยาวชน	4.55	.928	-.888	1.269	เห็นด้วย
2. ความเหลื่อมล้ำทางด้านการพัฒนาด้านกายภาพของชุมชน	4.73	.888	-.303	.499	เห็นด้วย
3. ความเหลื่อมล้ำการแก้ไขปัญหาความยากจน และสร้าง ความเข้มแข็งแก่ชุมชน	5.01	.877	-.745	2.004	เห็นด้วย
4. ความเหลื่อมล้ำทางด้านการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมโดย อำนาจอรัฐ	4.84	1.088	-.381	-.268	เห็นด้วย
5. ความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงทรัพยากรของรัฐ	4.73	.864	-.882	1.460	เห็นด้วย
6. ความเหลื่อมล้ำในการแสดงความคิดเห็น	4.79	.930	-.716	.990	เห็นด้วย

ประเด็นความเหลื่อมล้ำทางสังคม	ระดับความคิดเห็น				
	$\bar{X}$	S.D.	SK	KU	แปลผล
รวม	4.77	.783	-.887	1.532	เห็นด้วย

จากตารางที่ 2 ผลการศึกษา พบว่า ระดับความคิดเห็นประเด็นความเหลื่อมล้ำทางสังคมกับการท่องเที่ยวโดยชุมชนอยู่ในระดับเห็นด้วย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย พบว่า ความเหลื่อมล้ำการแก้ไขปัญหาความยากจน และสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชน อยู่ในระดับเห็นด้วย (ค่าเฉลี่ย 5.01) รองลงมา ความเหลื่อมล้ำทางด้านการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมโดยอำนาจรัฐ อยู่ในระดับเห็นด้วย (ค่าเฉลี่ย 4.84) ความเหลื่อมล้ำในการแสดงความคิดเห็น (ค่าเฉลี่ย 4.79) ความเหลื่อมล้ำทางด้านการพัฒนาด้านกายภาพของชุมชน และ ความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงทรัพยากรของรัฐ มีระดับความคิดเห็นเท่ากัน (ค่าเฉลี่ย 4.73) และ ประเด็นที่มีระดับความคิดเห็นต่ำสุด คือ ความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงระบบการศึกษา และการพัฒนาเยาวชน (ค่าเฉลี่ย 4.55) ตามลำดับ

จากผลการวิเคราะห์ดังกล่าว เห็นได้ว่าสิ่งที่สำคัญที่สุดสำหรับประเด็นความเหลื่อมล้ำทางสังคมในพื้นที่การท่องเที่ยวโดยชุมชน ที่คนในพื้นที่ต่างให้ความสำคัญมากที่สุดคือ การแก้ไขปัญหาความยากจน และสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชน เนื่องจากการแก้ไขปัญหาความยากจนเป็นเรื่องของปากท้องของประชาชนของคนในกลุ่มการท่องเที่ยวโดยชุมชนนั้นสำคัญที่สุด ในการทำงานแต่ละวันนั้นคนในพื้นที่ต่างหารายได้เพื่อเลี้ยงปากท้อง ครอบครัวเพื่อให้อยู่รอดได้นั้นเป็นสิ่งสำคัญที่สุดที่คนในพื้นที่ให้ความสำคัญ และนอกจากนี้การสร้าง ความเข้มแข็งแก่ชุมชนเป็นสิ่งที่สำคัญที่ทำให้เกิดคุณภาพชีวิตของคนในพื้นที่ให้ยั่งยืน ดังนั้นการสร้างชุมชนที่เข้มแข็งเป็นหนึ่งปัจจัยที่สำคัญที่ต้องทำให้เกิดขึ้นในพื้นที่การท่องเที่ยวโดยชุมชน

ในขณะที่ความเหลื่อมล้ำทางด้านการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมโดยอำนาจรัฐ เป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่เกิดขึ้นจากอำนาจของคนในพื้นที่ การปฏิบัติไม่เป็นธรรมโดยภาครัฐ โดยในชุมชนบางพื้นที่ที่มีผู้มีอำนาจปกครองอยู่นั้น จึงทำให้เกิด การถูกปิดโอกาสในการเข้าร่วมเป็นตัวแทนในการลงมติต่างๆ หรือการจัดสรรงบประมาณ รวมไปถึงการตรวจสอบความโปร่งใส ความเป็นธรรมของคณะกรรมการจากภาครัฐต่างๆ และในขณะเดียวกันการกระจายอำนาจการตัดสินใจส่วนใหญ่ในพื้นที่เป็นรูปแบบการกระจายอำนาจการตัดสินใจสู่ระดับล่าง ดังนั้นในบางพื้นที่ของการท่องเที่ยวโดยชุมชนประเด็นความเหลื่อมล้ำทางด้านความไม่เป็นธรรมของภาครัฐจึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่ต้องแก้ไขเพื่อให้เกิดความเท่าเทียมกันภายในพื้นที่การท่องเที่ยวโดยชุมชนในแต่ละพื้นที่

ประเด็นความเหลื่อมล้ำในการแสดงความคิดเห็น เป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่คนในพื้นที่เห็นด้วยว่ามีความเหลื่อมล้ำในพื้นที่การท่องเที่ยวโดยชุมชน ซึ่งจากการวิเคราะห์เห็นว่าความเหลื่อมล้ำในการแสดงความคิดเห็น นั้นมีหลากหลายประเด็นที่เกิดขึ้น และสิ่งที่ประชาชนในพื้นที่การท่องเที่ยวโดยชุมชนให้ความสนใจคือ การตอบสนองของผู้นำชุมชนต่อความคิดเห็นของประชาชนมีความล่าช้า หากมีการแสดงความคิดเห็น หรือการเสนอแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางหรือนโยบายต่อผู้นำ ซึ่งเห็นได้ว่านโยบายส่วนใหญ่มาจากผู้นำมากกว่ามาจากการพื้นฐานของปัญหาที่เกิดขึ้นจากการแสดงความคิดเห็น และในส่วนของ การรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขปัญหาต่างๆ การรับเรื่องราวทุกข์ของประชาชนเพื่อนำไปช่วยเหลือและแก้ปัญหาต่างๆ ยังคงล่าช้า ซึ่งส่งผลกระทบต่อประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่การท่องเที่ยวโดยชุมชน

ในส่วนของประเด็นด้านความเหลื่อมล้ำทางด้านการพัฒนาด้านกายภาพของชุมชน และความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงทรัพยากรของรัฐ เป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่เกิดขึ้นที่ประชาชนเห็นด้วย ที่เกิดความเหลื่อมล้ำเนื่องจากในแต่ละพื้นที่การท่องเที่ยวโดยชุมชน หรือ พื้นที่จังหวัดต่างมีงบประมาณที่แตกต่างกัน การกระจาย

ผลประโยชน์และงบประมาณในแต่ละพื้นที่ชุมชน หรือจังหวัดย่อมมีผลกระทบที่แตกต่างกัน ซึ่งผลกระทบที่เกิดขึ้นจากความเหลื่อมล้ำทางการพัฒนาด้านกายภาพของชุมชน และความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงทรัพยากรของรัฐ ส่วนใหญ่เป็นในเรื่องของการให้บริการสิ่งอำนวยความสะดวกด้านต่างๆของแต่ละพื้นที่ที่มีความแตกต่างกัน ในบางพื้นที่มีการให้บริการเนื่องจากได้รับการสนับสนุน บางพื้นที่ไม่มีการให้บริการ เช่น ศูนย์ให้บริการข้อมูลชุมชน โรงพยาบาล สถานศึกษา ศูนย์บริการสถานีตำรวจ การขนส่งสาธารณะ คมนาคม ฯลฯ หากกล่าวไว้ในแต่ละชุมชนนั้นขาดสิ่งอำนวยความสะดวกเหล่านี้ก็ไม่สามารถทำได้ เนื่องจากทุกชุมชนย่อมมีสิ่งอำนวยความสะดวกเหล่านี้ แต่อยู่ที่ว่าผลกระทบที่เกิดขึ้นคือมีสิ่งอำนวยความสะดวกเพียงพอในการให้บริการสำหรับประชาชนในพื้นที่หรือไม่ เนื่องจากบางพื้นที่มีไม่เพียงพอต่อการให้บริการในพื้นที่จึงก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆที่ประชาชนพึงได้รับ

ในส่วนของความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงระบบการศึกษา และการพัฒนาเยาวชน เห็นได้ว่าระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับที่เห็นด้วย สิ่งสำคัญในการลดความเหลื่อมล้ำคือการเข้าถึงโอกาสในการศึกษา บางพื้นที่ที่เกิดขึ้นขาดการสนับสนุนทางการศึกษา ซึ่งเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำได้ โดยความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงระบบการศึกษา และการพัฒนาเยาวชน ได้แก่ ในพื้นที่ที่มีชุมชนมีโรงเรียน หรือสถานศึกษาเพียงพอในการรองรับนักเรียนในชุมชนหรือไม่ การสนับสนุนทุนการศึกษาสำหรับเยาวชนที่เรียนดี เยาวชนที่ยากจน สำหรับนักเรียนที่อยู่ในชุมชน สิ่งอำนวยความสะดวกทางด้านกายภาพที่ส่งเสริมการเรียนรู้ เช่น ห้องสมุดชุมชน ศูนย์การเรียนรู้ การมีหลักสูตรอบรมการเรียนรู้ หรือการพัฒนาตนเองให้กับเยาวชน การมีสื่อการเรียนรู้ สื่อการอบรมที่ทันสมัยในสถานศึกษาเพียงพอต่อนักเรียนหรือไม่ สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำ ซึ่งส่วนใหญ่พื้นที่การท่องเที่ยวโดยชุมชนอยู่ในพื้นที่ชนบท ดังนั้นสิ่งสำคัญบางประการที่ควรพัฒนาสำหรับการศึกษาสำหรับเยาวชนนั้นต้องได้รับอย่างเท่าเทียมกัน เหมือนกับนักเรียนที่อยู่ในเมืองที่ได้รับการศึกษา และสิ่งอำนวยความสะดวกทางการศึกษามากกว่านักเรียนชนบท

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ถดถอยพหุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเหลื่อมล้ำทางสังคมของคนในพื้นที่ท่องเที่ยวชุมชน

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเหลื่อมล้ำทางสังคมของคนในพื้นที่ท่องเที่ยวชุมชน

ตัวแปร	B	SE	Beta	T	Sig
เศรษฐกิจ	.229	.053	.288	4.354	.000**
เทคโนโลยี	.262	.049	.356	5.390	.000**
ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจากภายนอกพื้นที่	.058	.038	.091	1.531	.127
ค่าคงที่	2.358	.265		8.893	.000**

Multiple R = .574^a, R² = .329, Adj R² = .319, SEE = .647, F = 32.099, Sig of F = .000, *P < .05, **P < .01

จากผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเหลื่อมล้ำทางสังคมของคนในพื้นที่ท่องเที่ยวโดยชุมชน เรียงลำดับความสำคัญ พบว่า ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ, เทคโนโลยี, ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจากนอกพื้นที่ ตามลำดับ และผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเหลื่อมล้ำทางสังคมของคนในพื้นที่ท่องเที่ยวชุมชนมีค่าประสิทธิ สหสัมพันธ์พหุคูณ (Multiple R) เท่ากับ .574 ค่าสัมประสิทธิ์ (R²) เท่ากับ 0.329 ค่าสัมประสิทธิ์ และค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Standard Error) เท่ากับ 0.647 แสดงว่า

ความเหลื่อมล้ำทางสังคมสามารถวัดได้จากปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ เทคโนโลยี และ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องจากภายนอกพื้นที่ ได้ร้อยละ 32.9

จากการวิเคราะห์ผลถดถอยพหุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเหลื่อมล้ำทางสังคมของคนในพื้นที่ท่องเที่ยวโดยชุมชนนั้น ปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการทำนายเกี่ยวกับความเหลื่อมล้ำทางสังคมภายในพื้นที่การท่องเที่ยวโดยชุมชนนั้น คือ ด้านเศรษฐกิจ และด้านเทคโนโลยี เป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำภายในพื้นที่มากที่สุด ในขณะที่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องจากภายนอกพื้นที่นั้นผลการวิเคราะห์ไม่มีผลนัยสำคัญทางสถิติก็ตามแต่อย่างไรก็ตามในทางด้านปรากฏการณ์ในพื้นที่นั้นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องยังมีผลกระทบความเหลื่อมล้ำทางสังคมภายในพื้นที่การท่องเที่ยวโดยชุมชนไม่มากนักน้อย จากผลการวิเคราะห์ปัจจัยดังกล่าวนี้สรุปได้ว่า เศรษฐกิจและเทคโนโลยีถือได้ว่าเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเหลื่อมล้ำทางสังคมในพื้นที่การท่องเที่ยวโดยชุมชน

การอภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเหลื่อมล้ำทางสังคมของคนในพื้นที่ท่องเที่ยวชุมชนประเทศไทยพบว่าปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ, เทคโนโลยี, ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจากภายนอกพื้นที่ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับความสำคัญนั้น ปัจจัยด้านเศรษฐกิจมีอิทธิพลสูงสุด สามารถทำนายความเหลื่อมล้ำทางสังคมของคนในพื้นที่ท่องเที่ยวชุมชนประเทศไทยเป็นลำดับแรก ผลการศึกษาจากการทดสอบอิทธิพลของปัจจัยความเหลื่อมล้ำทางสังคมในพื้นที่การท่องเที่ยวโดยชุมชนมีความสอดคล้องกับระดับความคิดเห็นในส่วนของกลุ่มตัวอย่างที่ให้ความสำคัญเกี่ยวกับด้านเศรษฐกิจเป็นลำดับแรก ผลกระทบที่เกิดขึ้นทั้งทางตรงและทางอ้อมได้แก่ การจ้างงาน รายได้เพิ่มมากขึ้น ด้านลบ คือความไม่เท่าเทียมในการใช้ทรัพยากรในพื้นที่ชุมชน นอกจากนี้ความเหลื่อมล้ำทางด้านเศรษฐกิจที่สำคัญที่เกิดขึ้น สำหรับผู้ที่มีทุนในการประกอบอาชีพหรือทรัพยากรในการทำมาหากินที่มากก็สามารถได้รับผลประโยชน์มากกว่า ดังนั้นเศรษฐกิจจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้เกิดความไม่เท่าเทียมกัน อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาสิ่งที่สามารถสร้างความเท่าเทียมกันได้นั้นภายในชุมชนคือการขยายโอกาสในการเข้าถึงงาน สร้างงาน สร้างอาชีพ สร้างรายได้ให้แก่ทุกครัวเรือน พยายามให้ทุกครัวเรือนเข้ามามีส่วนร่วมเป็นสมาชิก และ เป็นคณะกรรมการในการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวภายในชุมชนของตนเอง นอกจากนี้หากครอบครัวใดไม่มีทุนหรือไม่มีทรัพยากรในพื้นที่ในการประกอบอาชีพก็ควรได้รับการสนับสนุนจากชุมชน เช่น การกู้ยืมสหกรณ์ชุมชน เพื่อการสร้างอาชีพของคนภายในพื้นที่ และเพื่อให้เกิดการกระจายการเข้าถึงเงินทุนการกู้ยืมภายในชุมชนได้อย่างทั่วถึง

ในขณะที่ปัจจัยด้านเทคโนโลยีที่มีอิทธิพลต่อความเหลื่อมล้ำทางสังคมของคนในพื้นที่ท่องเที่ยวชุมชนรองลงมา ซึ่งกระบวนการแก้ไขต้องได้รับการสนับสนุนจากภาคส่วนกลาง หรือภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับทางด้านเทคโนโลยีในการเข้าถึงข้อมูลต่างๆในแต่ละพื้นที่ชุมชน ซึ่งในแต่ละชุมชนจำเป็นต้องใช้เทคโนโลยีในการประชาสัมพันธ์เพื่อให้ชาวบ้านและนักท่องเที่ยวสามารถสื่อสารกันได้สะดวก นอกจากนี้ความห่างไกลยังเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำของพื้นที่เช่นเดียวกัน การเข้าถึงโอกาสการรับข้อมูลข่าวสาร และในเรื่องของทุนงบประมาณของพื้นที่ไม่เพียงพอในการสนับสนุนเกี่ยวกับฐานข้อมูลพื้นที่ของชุมชนในการสื่อสารสำหรับนักท่องเที่ยว ซึ่งเทคโนโลยีเหล่านี้สามารถยกระดับคุณภาพชีวิต ทั้งในปัจจุบันนั้นเทคโนโลยีเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวันเป็นอย่างมาก เช่น การทำธุรกรรมออนไลน์ การทำธุรกรรมการเงิน ธนาคาร การสั่งซื้อสินค้าต่างๆ เพื่อใช้ในการรองรับการบริการในพื้นที่ ดังนั้นเทคโนโลยีถือเป็นสิ่งหนึ่งที่สามารถยกระดับคุณภาพชีวิตของคนภายในพื้นที่และยังสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับบางพื้นที่ได้เช่นเดียวกัน

ในขณะที่การศึกษาของ Arbache et al. (2004) ศึกษาเกี่ยวกับการค้าเสรีและค่าจ้างแรงงานในประเทศที่กำลังพัฒนาบทบาทของเทคโนโลยีเป็นผลที่ทำให้เกิดการลงทุนซึ่งทำให้อุปสงค์ของแรงงานที่มีทักษะฝีมือเพิ่มขึ้น อันเป็นผลสืบเนื่องไปยังค่าตอบแทนของแรงงานที่มีทักษะเพิ่มขึ้นทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำของค่าจ้างแรงงาน และ Intrawut (2007) ได้ทำการศึกษาผลกระทบของโลกาภิวัตน์ต่อการกระจายรายได้และความยากจน ซึ่งมีแนวคิดในการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของเทคโนโลยีที่มีผลต่อความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ โดยกำหนดให้บทบาทของเทคโนโลยีเป็นตัวกำหนดตัวแปรต่างๆ คือ การเปิดประเทศ ทุนการวิจัยและพัฒนาประเทศ ความไม่เท่าเทียมของการศึกษา สัดส่วนของแรงงานทักษะต่อแรงงานไร้ทักษะ และจำนวนปีการศึกษาโดยเฉลี่ย การศึกษาพบว่าตัวแปรทุกตัวมีความสัมพันธ์กันเชิงบวกและเชิงลบกับความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้

ในขณะที่ปัจจัยด้านผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจากนอกพื้นที่ที่มีอิทธิพลต่อความเหลื่อมล้ำทางสังคมของคนในพื้นที่ท่องเที่ยวชุมชนต่ำที่สุดซึ่งเห็นได้ว่าผลประโยชน์จากการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่มาจากฐานการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมเป็นสำคัญ ผลตอบแทนของทุนจึงเป็นของผู้ประกอบการโดยส่วนใหญ่ (Breen, García-Peñalosa, & Orgiazzi, 2008; Office of the National Economic and Social Development Council, 2017) ในขณะที่ปัจจัยที่เป็นสาเหตุของความเหลื่อมล้ำของชุมชน คือการเข้ามาของนักธุรกิจจากภายนอกที่เข้ามาลงทุนภายในชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งชุมชนที่กำลังเกิดการท่องเที่ยว ซึ่งกลุ่มเหล่านี้สามารถสร้างผลกระทบทั้งในรูปแบบผลกระทบในเชิงบวก และเชิงลบให้กับชุมชน โดยการลงทุนของนักธุรกิจจากภายนอกสามารถเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมภายในชุมชน โดยการเข้ามาของนักธุรกิจจำเป็นต้องใช้ทรัพยากรพื้นฐาน ทรัพยากรธรรมชาติ และทรัพยากรต่างๆ ภายในชุมชน ถือได้ว่ากลุ่มคนเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดผลกระทบและเกิดความเหลื่อมล้ำของคนในชุมชน (Kaewnuch, 2018; Mansuri & Rao, 2004a)

จากการศึกษาสิ่งที่สำคัญที่ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางสังคมในพื้นที่การท่องเที่ยวโดยชุมชนสิ่งที่สำคัญที่สุด คือเศรษฐกิจที่ส่งผลกระทบ และมีอิทธิพลต่อความเป็นอยู่ชีวิตประจำวันของคนในพื้นที่การท่องเที่ยวโดยชุมชน เนื่องจากชุมชนแต่ละชุมชนต่างมีเงื่อนไขที่แตกต่างกัน เช่น การบริหารจัดการของชุมชน พื้นที่ชุมชนที่ขาดโอกาสในการเข้าถึงงบประมาณ พื้นที่ที่ยังไม่ได้รับการประชาสัมพันธ์ จึงทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำที่แตกต่างกัน แต่อย่างไรก็ตามในด้านเศรษฐกิจ การทำมาหากิน กาค้าขายภายในพื้นที่การท่องเที่ยวโดยชุมชนยังเป็นเรื่องสำคัญ ซึ่งระบบเศรษฐกิจนั้นจำเป็นต้องมองในมุมมองทั้งในด้านมหภาค และด้านจุลภาคเกี่ยวกับทางเศรษฐกิจถือว่าเป็นระบบโซ่อุปทาน หากระบบเศรษฐกิจภายในประเทศมีความมั่นคงก็ยังสามารถส่งผลดีต่อระบบเศรษฐกิจของพื้นที่เช่นเดียวกัน แต่อย่างไรก็ตามหากชุมชนมีความเข้มแข็งพอที่ทำการบริหารจัดการเกี่ยวกับเศรษฐกิจภายในพื้นที่ให้มีความมั่นคง ทุกคนสามารถมีงานทำ ทุกคนได้รับการกระจายรายได้ที่เท่าเทียมกัน ทุกคนมีโอกาสเข้าถึงทุนที่ได้รับในการประกอบอาชีพได้เหมือนกัน สิ่งเหล่านี้สามารถสร้างความเท่าเทียมให้กับคนในพื้นที่การท่องเที่ยวได้ชุมชนได้อย่างแน่นอน และในส่วนของเทคโนโลยีนั้นก็ยังเป็นสิ่งสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตประจำวันของคนในปัจจุบัน สิ่งที่สามารถลดความเหลื่อมล้ำได้นั้นต้องมีการจัดการทางด้านการกระจายโครงข่ายทางด้านเทคโนโลยีที่ทั่วถึงเพื่อให้แต่ละพื้นที่สามารถเข้าถึงเทคโนโลยีได้ทุกพื้นที่ต้องมีฐานข้อมูลทางการท่องเที่ยวของการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่ได้รับการหนุนเสริมจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องและได้รับข้อมูลข่าวสารที่เป็นไปอย่างทั่วถึงและสามารถกระจายให้ทุกคนได้ทราบ สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้ความเหลื่อมล้ำภายในพื้นที่ชุมชนการท่องเที่ยวโดยชุมชนนั้นลดลงและสามารถสร้างการท่องเที่ยวได้อย่างยั่งยืนต่อไปในอนาคต

สรุป

สรุปผลภาพรวมจากผลการศึกษาของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเหลื่อมล้ำทางสังคมของคนในพื้นที่ท่องเที่ยวชุมชนประเทศไทย พบว่า ปัจจัยหลัก คือด้านเศรษฐกิจ เมื่อมองไปยังภาคส่วนต่าง ๆ นั้น เศรษฐกิจยังเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้เกิดความเท่าเทียมกัน และยังสามารถก่อให้เกิดคุณภาพชีวิตที่ดีอีกด้วยสำหรับกลุ่มคนหรือประชาชนที่ทำการท่องเที่ยวโดยชุมชนในพื้นที่ ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจสามารถมองได้หลากหลายประเด็น ไม่ว่าจะเป็นในส่วนของเรื่อง การจ้างงาน รายได้ ความสามารถในการเข้าถึงแหล่งทุนเพื่อทำมาหากิน นอกจากนี้ยังมีปัจจัยอื่นๆที่เป็นปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจที่สามารถส่งผลทางด้านความเหลื่อมล้ำเช่นเดียวกัน ดังนั้นการจัดการเพื่อให้เกิดความเท่าเทียมกันและเพื่อไม่ให้เกิดความเหลื่อมล้ำภายในพื้นที่ท่องเที่ยวโดยชุมชนนั้น ต้องมีการจัดการเกี่ยวกับการส่งเสริมการทำงาน การจ้างงานภายในพื้นที่เพื่อให้เกิดการหนุนเสริมทางด้านเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตของคนภายในพื้นที่ให้ดีขึ้นด้วย

หากมองไปยังอีกปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเหลื่อมล้ำทางสังคมของคนในพื้นที่ท่องเที่ยวชุมชนประเทศไทย นั้น เห็นได้ว่า เทคโนโลยีเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่เห็นได้ชัดเจนอย่างยิ่ง คือประเด็นเกี่ยวกับการเข้าถึงทางด้านเทคโนโลยีของพื้นที่ที่มีความห่างไกลจากพื้นที่ให้บริการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งชุมชนที่อยู่ในพื้นที่ที่ราบสูง พื้นที่บนดอย เช่น แม่กำปอง พื้นที่ห่างไกล เช่น บ้านนาต้นจั่น หรือ พื้นที่บนเกาะ เช่น เกาะพิทักษ์ เห็นได้ว่าระยะทางเป็นอีกส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางด้านเทคโนโลยีการเข้าถึงพื้นที่ให้บริการ ซึ่งสิ่งที่สามารถทำให้เกิดความเท่าเทียมกันนั้นต้องมีการเข้ามาหนุนเสริมจากหน่วยงานทางภาครัฐ และทางหน่วยงานของเอกชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับทางด้านเทคโนโลยี เช่น การเข้ามาติดตั้งพื้นที่ให้บริการ สัญญาณไวไฟสาธารณะสำหรับพื้นที่ที่เป็นพื้นที่สำคัญและพื้นที่ที่จำเป็น เพื่อเป็นการบริการสำหรับทุกคนในพื้นที่ และนักท่องเที่ยวควบคู่กันไป ความเหลื่อมล้ำทางด้านเทคโนโลยี อาจกล่าวได้ว่าผู้สูงอายุส่วนใหญ่ภายในพื้นที่สามารถเข้าถึงเทคโนโลยีด้านต่างๆ ได้ยาก เนื่องจากสูงอายุไม่มีความรู้ทางด้านเทคโนโลยี ดังนั้นสิ่งที่จำเป็นที่สุดคือการให้มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาให้บริการและสามารถให้ผู้สูงอายุเกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับทางด้านเทคโนโลยี สามารถเข้าถึงข่าวสารผ่านทางด้านเครื่องมือสื่อสารเทคโนโลยีได้อย่างทั่วถึง ซึ่งบางครั้งรอบครัวไม่มีเงินทุนเพียงพอในการใช้จ่ายสำหรับเทคโนโลยี หรือสิ่งที่สามารถทำให้ได้รับข่าวสารจากภายนอก ดังนั้นสิ่งที่สำคัญที่ทำให้เกิดความเท่าเทียมได้ในด้านเทคโนโลยี คือ การเข้ามาให้บริการสัญญาณอินเทอร์เน็ต ไวไฟสาธารณะ นอกจากนี้ภาครัฐอาจมีแคมเปญเกี่ยวกับการให้บริการทางด้านเทคโนโลยีหรือโทรศัพท์สาธารณะ เพื่อให้กลุ่มบุคคลที่ไม่มีเงินทุนมากเพียงพอ หรือกลุ่มบุคคลที่มีทุนทรัพย์น้อยได้สามารถเข้าถึงเทคโนโลยี และสามารถรับข่าวสารจากส่วนกลางอย่างทั่วถึง

ประเด็นทางด้านปัจจัยของความเหลื่อมล้ำของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องจากภายนอกนั้น จากการศึกษาที่เห็นได้ว่า หากแม้ว่าผลการศึกษาไม่มีผลนัยสำคัญทางสถิติก็ตาม ซึ่งเห็นได้ว่าผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องจากภายนอกนั้นต่างพยายามเข้ามาเพื่อถือครองทรัพย์สิน ที่ดิน ธุรกิจภายในพื้นที่ของชุมชนที่เกิดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ดังนั้นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องจากภายนอกจึงถือได้ว่าเป็นอีกหนึ่งสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำ นอกจากนี้หากมองไปยังทางด้านเศรษฐกิจก็ยังมีส่วนเกี่ยวข้องคือ การเข้ามาภายในพื้นที่นั้นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องจากภายนอกต่างเข้ามาเพื่อแสวงหาถึงผลประโยชน์ของคนภายในพื้นที่ โดยผลกระทบที่เกิดขึ้นมีทั้งผลดีและผลเสียที่เกิดขึ้น ซึ่งสิ่งสำคัญหลัก ๆ คือทางด้านเศรษฐกิจทางด้านดีเป็นในเรื่องของการจ้างงานของคนภายในพื้นที่ การกระจายรายได้สำหรับคนในพื้นที่ และเป็นหนึ่งปัจจัยที่ทำให้นักท่องเที่ยวเข้ามาในพื้นที่ชุมชนโดยชุมชนไม่จำเป็นต้องมีการจัดการผ่านการโฆษณาประชาสัมพันธ์ และนอกจากนี้หากมองไปยังข้อเสียของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องจากภายนอกนั้น เห็นได้ว่าทำให้เกิดการรั่วไหลของเงินไปยังพื้นที่อื่น หรือกลับไปยังบ้านของ

เจ้าของผู้ประกอบการ และนอกจากนี้ผลกระทบที่เกิดขึ้นอาจเป็นในเรื่องของกรรมสิทธิ์ต่างๆ เช่น ธุรกิจ ที่ดิน ลิขสิทธิ์ ต่างๆที่อาจเกิดขึ้น นอกจากนี้ยังส่งผลให้เกิดการเข้ามาใช้ทรัพยากรของคนในพื้นที่ชุมชน และยัง สามารถส่งผลกระทบไปยังด้านสิ่งแวดล้อมภายในชุมชนอีกด้วย ดังนั้นสิ่งสำคัญที่ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำ ภายในพื้นที่เกี่ยวกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องจากภายนอกกลดลง หรือ เป็นการจัดการให้พื้นที่ได้มีการจัดการอย่าง สมดุลชุมชนต้องมีความเข้มแข็งในตนเอง และต้องมีการจัดการผ่านกฎหมาย กฎระเบียบ กฎหมู่ของสังคม ภายในพื้นที่ เพื่อเป็นการรักษาผลประโยชน์ของคนภายในชุมชน และพื้นที่ชุมชนให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์

จากการศึกษานี้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถนำผลการศึกษาไปใช้ในการบูรณาการกับการวางแผนในการแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำโดยการจัดการจากสาเหตุหลักที่สำคัญ ได้แก่ทางด้านเศรษฐกิจ และทางด้านเทคโนโลยี ซึ่งปัจจัยเหล่านี้เป็นสาเหตุที่มีความสัมพันธ์ที่ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางสังคม นอกจากนี้จากการศึกษาผู้นำชุมชนในพื้นที่ชุมชนที่มีการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน สามารถนำผลการศึกษาไปใช้เพื่อการปรับตัวและการทำงานร่วมกับภาคส่วนต่างๆ ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในการแก้ไขประเด็นความเหลื่อมล้ำทางสังคมกับการท่องเที่ยวโดยชุมชนได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมเป็นไปทิศทางที่เหมือนกันในแต่ละภาค ซึ่งการจัดการที่สำคัญนั้นต้องจัดการตั้งแต่ปัจจัยสาเหตุที่ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางสังคมได้ ดังนั้นจึงเป็นข้อเสนอแนะหลักที่สำคัญที่นำไปสู่การแก้ไข และการนำไปปรับใช้กับพื้นที่ในการแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำภายในสังคมการท่องเที่ยวโดยชุมชน ซึ่งประเด็นข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ทางด้านการปฏิบัติเพื่อลดความเหลื่อมล้ำภายในชุมชนดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำไปปรับใช้กับพื้นที่ทางด้านเศรษฐกิจเพื่อให้เกิดการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมภายในพื้นที่การท่องเที่ยวโดยชุมชน ควรมีการหนุนเสริมและการจัดการร่วมมือกันเพื่อให้เกิดการเสริมสร้างอาชีพสำหรับคนภายในพื้นที่ชุมชนที่ เช่น มัคคุเทศก์ พนักงานบริการในร้านอาหารและเครื่องดื่ม อาชีพนวด อาชีพขับรถสำหรับนักท่องเที่ยว อาชีพทำของที่ระลึก อาชีพประมงแบบสร้างสรรค์ อาชีพขับเรือ เป็นต้น ในขณะที่ทางด้านเงินทุน หรือ การเงินควรมีการบริหารจัดการในการให้ความรู้สำหรับคนในพื้นที่เกี่ยวกับการเข้าถึงแหล่งทุนต่างๆ เช่น ทุนจากสหกรณ์ในชุมชน ทุนจากธนาคารต่าง ทุนจากแหล่งทุนของภาครัฐ และอื่นๆ เพื่อเป็นการเสริมสร้างความเข้าใจในการกู้เงิน และสินเชื่อเงินทุนในการทำมาหากินเพิ่มมากขึ้นสำหรับประชาชนในชุมชน

ในส่วนของข้อเสนอแนะทางด้านเทคโนโลยี เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมภายในพื้นที่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรมีนโยบายในการเข้ามาสนับสนุนทางต่างเทคโนโลยีในพื้นที่เพื่อให้เกิดความเท่าเทียมกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หน่วยงานกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เครือข่ายโทรศัพท์ ระบบต่างๆ ที่ติดตั้งภายในประเทศ เพื่อให้เกิดความเท่าเทียมกันภายในแต่ละพื้นที่ ในขณะที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีหรือหน่วยงานที่สามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับเทคโนโลยีได้ สามารถเข้าไปยังพื้นที่ชุมชนที่ทำการท่องเที่ยวโดยชุมชน เพื่อเป็นการให้ข้อมูล และให้ชุมชนตระหนักถึงการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัยเพิ่มมากขึ้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ในการวิจัยครั้งนี้มีข้อจำกัดทางด้านเวลาจึงได้ศึกษาปัจจัยหลักที่ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางสังคม คือ ด้านเศรษฐกิจ เทคโนโลยี และด้านผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องจากภายนอกพื้นที่ แต่อย่างไรก็ตามการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาปัจจัยด้านอื่น ที่สำคัญที่สามารถเป็นตัวแปรสำคัญที่ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำภายในสังคมการท่องเที่ยวโดยชุมชน หรือ ในพื้นที่การท่องเที่ยวรูปแบบอื่นๆ และในการศึกษาครั้งถัดไปควรมีการศึกษาแบบเจาะลึกข้อมูลในแต่ละรายปัจจัยให้มากขึ้น อาจมีการเพิ่มเติมการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก หรือ มีการจัดประชุมกลุ่มย่อยในแต่ละหน่วยงาน หรือแต่ละภาค เพื่อให้เห็นประเด็นที่เหมือน และประเด็นที่แตกต่างกันเกี่ยวกับความเหลื่อมล้ำทางสังคมในพื้นที่การท่องเที่ยวทั้งในรูปแบบการท่องเที่ยวโดยชุมชน และรูปแบบการท่องเที่ยวแบบอื่นๆ ได้แก่ พื้นที่การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม พื้นที่มรดกโลก พื้นที่การท่องเที่ยวในเมือง พื้นที่การท่องเที่ยวชายแดน และพื้นที่การท่องเที่ยวแบบอื่นๆ เพื่อเป็นการศึกษาข้อมูล และเป็นการการแก้ไขประเด็นปัญหาความเหลื่อมล้ำทางสังคมในพื้นที่การท่องเที่ยวในประเทศไทยต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- Arbache, J. S., Dickerson, A., & Green, F. (2004). Trade liberalisation and wages in developing countries. *The Economic Journal*, 114(493). F73-F96.
- Arsenio, W. F., & Gold, J. (2006). The effects of social injustice and inequality on children's moral judgments and behavior: Towards a theoretical model. *Cognitive Development*, 21. 388-400.
- Bakhtiari, S., & Meisami, H. (2010). An empirical investigation of the effects of health and education on income distribution and poverty in Islamic countries. *International Journal of Social Economics*, 37(4). 293-301.
- Berman, E., & Machin, S. (2000). Skill-biased technology transfer around the world. *Oxford review of economic policy*, 16(3). 12-22.
- Breen, R., García-Peñalosa, C., & Orgiazzi, E. (2008). *Factor Components of Inequality: Cross-Country Differences and Time Changes*. Retrieved from https://www.researchgate.net/publication/238782635_Factor_Components_of_Inequality_Cross-Country_Differences_and_Time_Changes
- Butler, R. (2006). *The tourism area life cycle: Conceptual and theoretical issues Vol. 2*. Toronto: Channel View.
- Chani, M. I., Jan, S. A., Pervaiz, Z., & Chaudhary, A. R. (2014). Human capital inequality and income inequality: testing for causality. *Quality & Quantity*, 48(1). 149-156.
- Chothipaporn, W. (2009). *The relationship between financial development with economic growth and the impact of financial inequality countries, Thailand*. (Master Degree, Thammasat University, Bangkok)
- Chowathanakun, K. (2014). Social inequality of the housing estate community in the Northern Bangkok. *Journal of Social Sciences and Humanities*, 40(2). 67-80.
- Cingranelli, D. L. (1981). Race, politics and elites: Testing alternative models of municipal service distribution. *American Journal of Political Science*, 664-692.
- Coburn, D. (2000). Income inequality, social cohesion and the health status of populations: the role of neo-liberalism. *Social Science & Medicine*, 51(1). 135-146.
- Cornwall, A. (2002). Locating citizen participation. Retrieved from https://opendocs.ids.ac.uk/opendocs/bitstream/handle/20.500.12413/8659/IDSB_33_2_10.1111-j.1759-5436.2002.tb00016.x.pdf?sequence=1
- Das, D. (2008). Urban Quality of Life: A Case Study of Guwahati. *Social Indicators Research*, 88(2). 297-310.
- Dawes, J. (2008). Do Data Characteristics Change According to the Number of Scale Points Used? An Experiment Using 5-Point, 7-Point and 10-Point Scales. *International Journal of Market Research*, 50(1). 61-104.

- Dempsey, S. E. (2009). NGOs, Communicative Labor, and the Work of Grassroots Representation AU - Dempsey, Sarah E. *Communication and Critical/Cultural Studies*, 6(4). 328-345.
- Díaz Bordenave, J. (1994). Participative communication as a part of building the participative society. *Participatory communication: Working for change and development*, 35-48.
- Diener, E., & Suh, E. (1997). Measuring Quality of Life: Economic, Social, and Subjective Indicators. *Social Indicators Research*, 40(1), 189-216.
- Diener, E. D. (1995). A value based index for measuring national quality of life. *Social Indicators Research*, 36(2). 107-127.
- DiMaggio, P. (2019). Social structure, institutions, and cultural goods: The case of the United States. In *Social theory for a changing society* (pp. 133-166). NY: Routledge.
- Dulani, B. (2003). How participatory is participation in social funds?: an analysis of three case studies from the Malawi social action fund, (MASAF). Retrieved from <https://www.participatorymethods.org/resource/how-participatory-participation-social-funds-analysis-three-case-studies-malawi-social>
- Emanuel, X.-O., André, O. L., & Saurav, P. (2015). What motivates entrepreneurial entry under economic inequality? The role of human and financial capital. *Human Relations*, 68(7). 1183-1207.
- Frances, S. (2016). Horizontal inequalities. In Irina Bokova (eds.), *World Social Science Report 2016: Challenging Inequalities: Pathways to a just world* (pp. 51-54). Paris: The United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO).
- Giddens, A. (2001). *The global third way debate*. Cambridge, UK: Polity Press.
- Han, J., Zhao, Q., & Zhang, M. (2016). China's income inequality in the global context. *Perspectives in Science*, 7. 24-29.
- Hart, R. A. (1992). *Children's Participation: From tokenism to citizenship*. Florence: International Child Development Centre.
- Intrawut, N. (2007). *Alternative: The impact of globalization on income distribution and poverty: the roles of technology and human capital*. Bangkok: Kasetsart University.
- Kaewnuch, K. (2018). *Dynamics of Tourism Management*. Bangkok: WISH GROUP (THAILAND).
- Kaosa-ard, M., Untong, A., Tianteerawit, P., Phetvaroon, K., & Khruafu, N. (2013). *Tourism Economics*. Chiang Mai: Public Policy Studies Institute Foundation (PPSI).
- Lippmann, S., Davis, A., & Howard, E. A. (2005). *Entrepreneurship and Inequality*. Retrieved from https://www.researchgate.net/publication/242029097_Entrepreneurship_and_Inequality
- Liu, B. C. (1974). Quality of life indicators: A preliminary investigation. *Social Indicators Research*, 1(2). 187-208.
- Low, S. M. (2011). Claiming space for an engaged anthropology: Spatial inequality and social exclusion. *American anthropologist*, 113(3). 389-407.

- Malhotra, N. K., & Peterson, M. (2006). *Basic Research Marketing: A Decision-Making Approach* (2nd ed.). NJ: Pearson Education.
- Mansuri, G., & Rao, V. (2004a). Community-based and-driven development: A critical review. *The World Bank Research Observer*, 19(1). 1-39.
- Mansuri, G., & Rao, V. (2004b). Community-Based and -Driven Development: A Critical Review. *The World Bank Research Observer*, 19(1). 1-39.
- Manyara, G., & Jones, E. (2007). Community-based tourism enterprises development in Kenya: An exploration of their potential as avenues of poverty reduction. *Journal of sustainable tourism*, 15(6). 628-644.
- Maozhong, L., & Hua, S. (2011). Educational Inequality Analysis: International Comparison. *International Journal of Business and Social Science*, 2(16). 88-93.
- Murali, V., & Oyeboode, F. (2004). Poverty, social inequality and mental health. *Advances in Psychiatric Treatment*, 10(3). 216-224.
- OECD. (2011). *Education at a Glance 2011: OECD Indicators*. Retrieved from <https://www.oecd.org/education/skills-beyond-school/48631582.pdf>
- Office of the National Economic and Social Development Council. (2017). *The Twelvteth National Economic and Social Development Plan (BE 2017-2021)*. Bangkok: The Prime Minister's Office.
- Orkwaha, N. (2003). *Analysis of modem rice technology adoption and its effect on household income distribution: A case study of rice farmer households in Changwat Suphan buri, crop year 2001/02* (Master Degree, Kasetsart University).
- Pichayapaiboon, S. (2013). Development of Strategic Plan for Social Inequality: A Case Study of Suanlaung 1 Community. *Journal of Social Research*, 36(1).
- Piketty, T. (2015). About capital in the twenty-first century. *American Economic Review*, 105(5). 48-53.
- Pretty, J. N. (1994). Alternative systems of inquiry for a sustainable agriculture. *IDS bulletin*, 25(2). 37-49.
- Pretty, J. N., & Pimbert, M. P. (1995). *Beyond conservation ideology and the wilderness*. *Natural Resources Forum*, 19(1). 1-8.
- Pukayaporn, C., Buranakul, S., & Phakkachokh, S. (2014). A Development and Elimination of Social Inequality in Bangkok, Metropolitan Area: A Case study of Raong- Chorn 45 Community, Ladyao, Chatuchak, Bangkok, Thailand. *Journal of the Association of Researchers*, 19(1). 135-145.
- Qi, Z., & Youfa, W. (2004). Socioeconomic inequality of obesity in the United States: do gender, age, and ethnicity matter?. *Social Science & Medicine*, 58(6). 1171-1180.
- Rifkin, S. B. (1985). *Health planning and community participation: case studies in South-East Asia*. London: Routledge Kegan & Paul.

- Sanwong, K. (2012). The development and problem solving on social inequality in Bangkok: a case study in Bangsue-Ratchadapisek canal community. *The Journal Of Faculty Of Applied Arts*, 5(1). 46-53.
- Sarobol, S. (2003). *Community based tourism: concept and experience in Northern Thailand*. Chiang Mai: Wanida Press.
- Sarutpong, W. (2000). *Technology Transfer and Wage Inequality*. (Master of Economics), Thammasat University, Bangkok.
- Sawatphol, C. (2012). *Research report on social inequalities of the Chakkapat community*. Bangkok: development and resolving.
- Sirisrisak, T., & Patchakreng, K. (2017). *State of knowledge on inequality in Thai tourist cities*. Retrieved from <http://knowledgefarm.in.th/wp-content/uploads/2017/10/taking-stock-research-inequality-tourism-city.pdf>
- Supasorn, Y. (2018). *Thailand expects foreign trip of the year 2561 to 35 million of the estimated 39 million people*. Retrieved from <https://www.prachachat.net/tourism/news-95937>
- Suwanmolee, S. (2017). Inequality Pathway of Rawai Sea Gypsies in Phuket Province (in Thai). *Walailak Journal of Social Sciences*, 10(1). 89-135.
- Tawonatiwas, S., Teerawithayalers, P., Tuanchaeme, T., Cheaysai, S., & Kitchainukoon, P. (2013). The Community Project for Developing and Solving Social Difference Problems in Bangkok Metropolis: A Case Study of Rintong Village. *Journal of Bangkokthonburi University*, 1(2). 101-108.
- Veenstra, G. (2002). Social capital and health (plus wealth, income inequality and regional health governance). *Social Science & Medicine*, 54(6). 849-868.
- Wattanukuljarus, A. (2012). *Tourism : economy-wide perspectives*. Chiang Mai: Login Designwork Limited Partnership.
- White, M. E. (1994). *After the greening: the browning of Australia*. New South Wales: Kangaroo Press Kenhurst.
- Wilson, J. P., & Fehrenbach, J. (2005). Parks and Park Funding in Los Angeles: An Equity-Mapping Analysis AU - Wolch, Jennifer. *Urban Geography*, 26(1), 4-35.
- Wolfensberger, W. (2000). A brief overview of social role valorization. *Mental retardation*, 38(2). 105-123.